

ע"פ 6429/09/16 - מדינת ישראל נגד אתי אמיר - בעצמה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"פ 6429-09-16 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי וכלכלה נ' אמיר
תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט אחיקם סטולר אב"ד כבוד השופטת דנה מרשק- מרום כבוד השופט
שמואל בורנשטיין
המערכת
מדינת ישראל - באמצעות פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה
נגד
המשיבה
אתי אמיר - בעצמה וע"י עו"ד שטיינפלד

פסק דין

כב' השופט שמואל בורנשטיין

פתח דבר

1. המשיבה זוכתה מאישום בעבירת שוחד לפי סעיף 290(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**") במסגרת הכרעת דינו של בית משפט השלום בנתניה (כבוד השופט עוז ניר נאוי) מיום 18.7.2016 בת"פ 34106-10-13.

2. עניינה של הפרשייה בכתב אישום בן שלושה אישומים שהוגש כנגד זאב ברנד (להלן: "**ברנד**") והמשיבה.

על פי כתב האישום, בין השנים 2003 ל-2011 ניצל ברנד, רואה חשבון במקצועו, את אמונם של לקוחותיו וגנב מהם כספים שהופקדו בידיו. מתוקף תפקידו, נהג ברנד לקבל מלקוחותיו שיקים לפקודת מס הכנסה על מנת שישלם עבורם את חובותיהם לפקיד השומה, כאשר במספר רב של מקרים לקח ברנד את השיקים ושילם באמצעותם את שוברי התשלום הפרטיים שלו למס הכנסה, מע"מ וביטוח לאומי, ללא ידיעתם והסכמתם של הלקוחות.

האישומים הראשון והשני בכתב האישום עוסקים במעשי הגניבה בידי מורשה והעלמת הכנסה שביצע ברנד. ואילו האישום השלישי, בעבירת השוחד, בגינו הואשמה אף המשיבה, נוגע להיותה פקידת דלפק בסניף רשות

הדואר, כאשר על פי הנטען שיתפה פעולה עם ברנד ואפשרה תשלום חובותיו באמצעות שיקים של לקוחותיו, תוך הפרת הכללים וההנחיות התפעוליות על פיהן היתה אמורה לפעול. זאת, בתמורה לטובות הנאה מגוונות שניתנו לה בהזדמנויות שונות שנפרשו על פני למעלה מ-3 שנים, ששווים הכולל הוערך בכ-3,000 ש"ח, כאשר הסכום העיקרי - מעטפה ובה 2,000 ₪ במזומן, יועדו למימון נסיעת בנה למסע לפולין.

3. כתב האישום המקורי הוגש בחודש אוקטובר 2013 ולאחר מכן תוקן מספר פעמים. בתחילה כפרו ברנד והמשיבה באישומים. בהמשך, בעקבות הגעת המדינה וברנד להסדר, תוקן ביום 7.2.2016 כתב האישום (ברביעית) וברנד הודה באישומים 1-2 לכתב האישום המתוקן (אך לא חזר בו, בשלב זה, מכפירתו ביחס לאישום השלישי בעבירות השוחד) ודינו נגזר.

4. ביום 18.7.2016 זיכה בית המשפט קמא את המשיבה ואת ברנד מאישום השוחד.

5. המדינה ערערה על זיכוי של ברנד מעבירת השוחד וכן על קולת העונש שנגזר עליו בגין הרשעתו בעבירות הגניבה והעלמת ההכנסה (ע"פ 4975-02-17). כמו כן ערערה המדינה על זיכוי של המשיבה מעבירת השוחד (ע"פ 6429-09-16). ברנד מצידו הגיש ערעור על חומרת העונש שנגזר עליו בגין שתי העבירות הנ"ל וטען כי יש להפחית בעונש המאסר שהוטל עליו (ע"פ 8754-02-17).

6. ביום 7.9.2017 התקיים בפנינו דיון מאוחד בערעורים הללו, ובמהלכו, על בסיס המלצתנו, התגבשה בין המערערת לברנד הסכמה, לפיה ברנד יחזור בו מכפירתו ויודה גם במתן שוחד לפי סעיף 291 לחוק העונשין, כאשר גזר הדין שניתן בעניינו בת"פ 34106-01-13 ביום 21.12.2016 יותר על כנו ויחול גם על ההרשעה הנוספת.

בנסיבות אלו נותר על כנו אך ערעורה של המדינה על עצם זיכוי של המשיבה.

עיקר העובדות הרלוונטיות כפי שפורטו על ידי בית משפט קמא

7. ברנד, בעל משרד לראיית חשבון בנתניה, הודה והורשע בעבירות גניבה ובעבירות מס בגין מעשיו במהלך השנים 2003-2011. ברנד נהג לקבל מלקוחותיו שיקים שיועדו לרשויות מס הכנסה, מס ערך מוסף וביטוח לאומי, ושילם באמצעותם אף את חובותיו האישיים, וזאת מבלי שהלקוחות היו מודעים לכך ומבלי שנתנו לו את הסכמתם. ברנד אף נמנע מלדווח על הכנסותיו הנוספות לרשויות המס.

8. מעשי הגניבה בוצעו על ידי ברנד בדרך מתוחכמת, במסגרתה היה מציג מצג כוזב כלפי לקוחותיו לפיו חובם לרשויות גבוה יותר מן הסכום בפועל, ובהפרש - בין סכום ההמחאות לגובה החוב האמיתי לרשויות - היה משלם את חובותיו שלו. את התשלומים לרשויות היה מבצע ברנד בסניפי הדואר, שם ביקש הוא לפצל

את ההמחאות של לקוחותיו.

על פי כתב האישום המתוקן, בו הודה ברנד, ביצע הוא גניבה באופן המתואר באמצעות 215 שיקים, ובסך הכל נטל לעצמו סכום מצטבר של 2,045,456 ₪.

9. במרבית המקרים ביצע ברנד את התשלומים לאותה הרשות. כך, על פי כתב האישום המתוקן 159 שיקים שפוצלו, היו שיקים לפקודת מס הכנסה, באמצעותם שילם ברנד את חובותיו של לקוחותיו ושלו למס הכנסה (להלן: "השיקים הקבילים").

ואילו ב-56 שיקים, החל משנת 2008, פוצלה ההמחאה לרשויות שונות. כך למשל באמצעות שיק שהוצא לטובת מס הכנסה, שילם ברנד גם את חובו שלו לביטוח לאומי או למס ערך מוסף (להלן: "השיקים האסורים"). אישומי השוחד בהם עסקין, רלוונטיים לשיקים האסורים בלבד.

10. המשיבה היתה פקידת הדואר בסניף הסמוך למשרדו של ברנד. על פי הנטען בכתב האישום, המשיבה שיתפה פעולה עם ברנד, ושאפשרה לו לבצע את העבירות באמצעות השיקים האסורים, תוך הפרת הכללים וההנחיות התפעוליות, וזאת בתמורה לטובות הנאה, כמפורט להלן: **סיגריות** שהובאו מה"דיוטי פרי" ב-5 הזדמנויות שונות בין השנים 2008-2011, כאשר בעבור חלקן החזירה המשיבה לברנד את עלותם; **בשמים** - בחודש ספטמבר 2010 הביא ברנד למשיבה בושם מה"דיוטי פרי" שעלותו כ-15\$. על פי כתב האישום, ברנד הביא למשיבה בושם נוסף בהזדמנות אחרת, במועד שאינו ידוע, בסדר גודל דומה של מחיר; **תווי קנייה** - בחודש אפריל 2011 קיבלה המשיבה מברנד תווי קנייה בסך כ-750 ₪; **כסף מזומן** - בחודש אפריל 2011 קיבלה המשיבה מברנד מעטפה ובה 2,000 ₪ במזומן, שמטרתם היתה לממן את נסיעת בנה לפולין.

החלטת בית משפט קמא בקשר לזיכיה של המשיבה

11. ביום 18.7.2016 זיכה בית המשפט קמא את המשיבה מעבירת השוחד, בצינו כי הגם שנמצא פסול במעשיה, אין הם מקיימים את יסודות עבירת קבלת השוחד.

12. בית המשפט קמא סקר את חומר הראיות, בדגש על התיעוד החזותי של שתי חקירות המשיבה וציין כי המפורט בהודעותיה כפי שנרשמו אינו מדויק, שכן במקרים רבים דבריה כלל לא נרשמו, או נרשמו באופן חלקי בלבד. עוד צוין כי המשיבה לא הוזהרה מלכתחילה שהיא חשודה בעבירת שוחד וכי ניתן היה להתרשם שהיא היתה נתונה בלחץ רב.

בית המשפט קמא התייחס לאמירת המשיבה מתוך החקירה, עליה תלתה המדינה את יהבה, לפיה היא עשתה

טעות גדולה עם ברנד, בכך שהעבירה לו תשלומים וקבלה ממנו טובות הנאה, אלא שבהקשר זה הודגש כי הדברים נאמרו לאחר שהחוקרת הטיחה במשיבה "אל תשחקי אותה תמימה. אם עשית טעות תגידי עשיתי טעות", ואז המשיבה ענתה "מודה ועוזב ירוחם", כך שאין מדובר בהודאה שאין בלתי, אלא ברצון לרצות את החוקרת ולבקש שינהגו בה במידת הרחמים.

לאור הפערים בין ההודעה שנרשמה לבין התיעוד החזותי, הגיע בית המשפט קמא למסקנה לפיה אין בסיס לטענה כי המשיבה הודתה בעבירת השוחד. בית המשפט קמא הדגיש כי לאורך החקירה כולה המשיבה מכחישה מכל וכל את קיומו של קשר סיבתי בין המתנות לפעולה, ומכחישה אף קיומו של יסוד נפשי, וכי בנסיבות העניין אין להסתמך על אמירותיה שהוצאו מהקשרן.

13. בית המשפט קמא אף התייחס לטענת המשיבה לפיה עצם העובדה שהשיקים לא חזרו, מעידים על כך כי לא היה בהם פסול, ומציין כי יתכן שהאיסור אכן נודע לה בסמוך למועד חקירתה, לנוכח חידוד הנהלים.

בנוסף צוין כי אין בעדות מנהל הבקרה המרחבית של בנק הדואר במחוז בדבר הנהלים לגבי בדיקת השיקים כדי להוכיח במידת הוודאות הנדרשת, כי הנוהל משנת 2014 שהוצג, אכן היה קיים בתקופה הרלוונטית לכתב האישום.

14. אשר ליסודות העובדתיים של עבירת השוחד, הדגיש בית המשפט קמא כי השווי הכספי של המתנות שקיבלה המשיבה אינו גבוה, ובעד חלקן אף שילמה לברנד, כך שלא ניתן לראות בהן שוחד במהותן. בית המשפט קמא נתן אמון בדברי המשיבה לפיהם, לא הייתה מסכנת במודע את מקום עבודתה כמפרנסת יחידה, עבור מתנות קלות ערך שכאלה. עוד הדגיש בית משפט קמא כי החלק הארי של המתנות ניתנו למשיבה בחלוף למעלה משנתיים, ממועד תחילת ביצוע הפעולות בשיקים האסורים.

15. בהמשך קבע בית המשפט קמא כי אף תחת ההנחה כי המתנות שקיבלה המשיבה, עולות כדי טובת הנאה, הרי שיסוד הקשר הסיבתי לא מתקיים בנסיבות העניין, שכן ממכלול הראיות מתקבל יותר על הדעת כי ברנד לא נתן את המתנות בעד פעולותיה של המשיבה, וממלא רובן ניתנו לאחר הפקדת מרבית השיקים.

בית המשפט קמא אף הטעים כי המשיבה העידה שהיתה מבצעת את הפעולות עבור ברנד גם אם לא היתה מקבלת ממנו דבר, שכן היא הכירה אותו כלקוח וותיק וכרואה חשבון מוערך וביצעה עבורו מאות פעולות בחודש במשך שנים.

16. בית המשפט קמא הדגיש כי מערכת היחסים בין ברנד למשיבה לא היתה כשל סתם לקוח ופקיד דואר אקראי, אלא מדובר באנשים שעבדו זה לצד זה במשך שנים רבות, באותו גוש בניינים, והתראו בתדירות גבוהה. המשיבה העידה כי היא מכירה את ברנד כ-18 שנה, היא הרגישה חיבה אליו והוא היה כמו אבא בשבילה. ברנד העיד כי חש כלפיה חמלה, לאור היותה אלמנה המגדלת לבדה את בנה, ובית המשפט קמא

התרשם כי אכן כך היה. בנסיבות אלה, ראה בית המשפט קמא במתנות כמתת זניח על רקע מערכת היחסים רבת השנים בין השניים, והגיע למסקנה לפיה דרישת הקשר הסיבתי אינה באה על סיפוקה כאמור.

17. אשר ליסוד הנפשי הנדרש לעבירת השוחד, קבע בית המשפט קמא כי המשיבה לא הייתה מודעת למשמעות היותה עובדת ציבור, קרי לאיסורים והמגבלות החלים עליה, בדגש בין היתר על האיסור לקבל מתנות. בית המשפט קמא אף ציין בהקשר זה את תרבות קבלת המתנות בסניפי הדואר בהם עבדה, שכן המשיבה הצביעה על מתנות יקרות יותר מאלה שהיא קיבלה שנהגו פקידים בסביבתה לקבל.

18. עוד מצא בית המשפט קמא כי המשיבה לא הייתה מודעת בשעת מעשה כי קבלת תרומה מברנד, או סיוע ברכישת סיגריות ללא מע"מ ובושם ללא מע"מ, אשר שילמה עליהם או ביקשה לשלם עליהם, הם בבחינת מתת אסור.

בית המשפט קמא מצא כי ממכלול הראיות לא עולה כי המשיבה התכוונה לקבל שוחד, לא בעת מעשה, ולא בדיעבד, והיא אף לא קיבלה הבטחה שתקבל משהו בעתיד.

19. בנוסף קבע בית המשפט קמא כי המשיבה נעדרת מודעות ליסוד הקשר הסיבתי, במובן זה שלא הוכח כי היא הייתה מודעת לכך שהיא קיבלה את המתת "בעד פעולה" הקשורה בתפקידה. בית המשפט קמא התרשם כי המשיבה לא הייתה מודעת לכך שברנד גונב כסף מלקוחותיו כאמור, והגיע למסקנה לפיה למשיבה לא הייתה מודעות בשום שלב לאפשרות שניתנות לה מתנות בתמורה לפעולה כלשהי. בית המשפט קמא ייחס למשיבה תמימות והאמין לאמירותיה לפיהן - היא סברה כי במעשיה היא מסייעת הן לברנד וללקוחותיו והן לתפקוד הסניף בביצוע פעולות רבות; היא לא חשדה שברנד מנסה לשחד אותה; לו הייתה יודעת שברנד גונב מלקוחות כספים הייתה הולכת ומספרת על כך; היא ראתה בו דמות אב; והיא הייתה עושה עבורו את אותן פעולות גם אלמלא היה מביא לה מתנות.

20. אף בעובדה כי את התשלומים האסורים ביצע ברנד דרך פקיד נוסף, מצא בית המשפט קמא תמיכה להעדר מודעות המשיבה, שכן הדבר מלמד כי גם פקיד דואר אחרים לא היו מודעים לאיסור.

21. בית המשפט קמא הדגיש כי מעשי המשיבה נעשו לכל היותר ברשלנות, אלא שרשלנות איננה מספיקה להרשעה בעבירה הדורשת מודעות.

22. בית המשפט קמא לא התרשם כי המשיבה פעלה תוך עצימת עיניים, שכן היא לא העלתה על דעתה את שהתרחש תחת אפה, הן משום לחץ העבודה בו הייתה נתונה והן לאור האמון שנתנה בברנד כאמור.

23. בית המשפט קמא שגה עת קבע כי מעטפה ובה 2,000 ₪ במזומן וכן 750 ₪ בתווי שי, לצד מארזי סיגריות ובשמים - הינם סכומים פעוטים שלא יכולים להיחשב כמתת לצורך עבירת השוחד. לא גובה ההטבה הוא שקובע, אלא ההנאה הגלומה במתת מן הבחינה האובייקטיבית.

בנסיבות העניין, מדובר בסכומים גבוהים ובהתנהלות סדרתית בין המשיבה לברנד, ואין להסכין עם מנהג לפיו עובדי ציבור מקבלים מתנות, אפילו אם אלו נצבעות בצבעים חיוביים של גמילות חסדים, שכן תרבות זו מובילה להשחתה של מנגנון הפקידות הציבורי.

24. על פי הפסיקה, קיימת חזקה הניתנת לסתירה לעניין יסוד ה"בעד פעולה" שבעבירת השוחד, לפיה עובד ציבור הלוקח מתת מאת אדם שנמצא עמו בקשר רשמי, מודע לכך שהמתת ניתנת לו בעד פעולה הקשורה בתפקידו. בית המשפט קמא לא התייחס לחזקה ולא דן בשאלה אם זו נסתרה אם לאו. בנסיבות ענייננו, לא נטען כלל שהתקיימה בין השניים מערכת יחסים מחוץ לשעות העבודה בסניף, ומכאן שהמתת ניתן למשיבה כנושאת משרה ולא כאדם פרטי, כך שקמה החזקה ומתקיים יסוד ה"בעד פעולה". מהכרעת הדין עולה כי לכל הפחות המשיבה עצמה עיניה לכך שהמתת ניתן לה בעד פעולה הקשורה בתפקידה.

25. בית המשפט קמא שגה בכך שהשתכנע כי המשיבה לא עברה הדרכה לגבי המהות המשפטית של היותה עובדת ציבור ולגבי האיסור לקבל מתנות. מעבר לכך שאי ידיעת החוק אינה פוטרת מעונש, הרי שאף לא ניתן להעלות על הדעת שמי שעובדת בדואר 31 שנים, וכינה בין היתר כמנהלת סניפי דואר, לא הבינה את מעמדה וחובותיה.

26. בית המשפט קמא שגה עת קבע כי יש משמעות למועד בו ניתן המתת ביחס לסטייה מהשורה לצורך הוכחת היסוד הנפשי של המקבל וכי הסתמך על כך שעיקר המתת (מעטפת מזומנים ותווי השי) התקבל בשנת 2011, בעוד שהשיקים האסורים התקבלו החל משנת 2008 (אז קיבלה המשיבה מארזי סיגריות עליהם שילמה), שהרי לא נדרשת סימולטניות בין לקיחת המתת לבין פעולות קונקרטריות שביצע עובד הציבור וממלא אין חובה שהמתת יקדים דווקא את פעולת עובד הציבור.

27. המשיבה למעשה הודתה בסטייה מהשורה, דבר המלמד על היסוד הנפשי, קרי על מודעותה לכך שהמתת ניתנה לה בעד פעולתה כעובדת ציבור. המשיבה ידעה בחקירתה לציין שם של לקוח אחד ויחיד למענו עשתה את מה שאסור - תשלום עבור גוף שונה מזה הרשום על השיק - והוא ברנד, ומדבריה ניכר היה כי היא מודעת לכך שהפעולה היתה אסורה עליה כפקידת דואר. אמנם המשיבה חזרה בה בעדותה בכל הנוגע לאמירות אלה, וטענה כי לא ידעה בזמן אמת שהתנהלותה אסורה, אך גרסתה מאוחרת וכבושה זו דינה להידחות.

אי הדיוקים בין החקירה הכתובה לבין מה שנאמר, כפי שעולה מתיעוד החזותי, אינם מאיינים את עשרות האמירות של המשיבה ואת הודאתה של המשיבה ביסוד העובדתי של עבירת השוחד, לרבות עובדת קבלת מתנות מברנד; ידיעה על איסור לקבל שיקים "לא טובים" במסגרת תפקידה; העובדה כי התנהלות זו היתה מול ברנד בלבד; וכו'.

28. המשיבה הודתה בכלל הרכיב העובדתי, כאשר היסוד הנפשי של העבירה מוכח באמצעות החזקה הפסיקתית, ולפיכך יש להרשיעה בלקיחת שוחד.

תגובת המשיבה בתמצית

29. במסגרת הכרעת הדין עמד בית המשפט קמא על התנהלותה הפסולה של המערערת במסגרת ההליך.

30. לגוף העניין, ממכלול הראיות לא הוכח כי המשיבה התכוונה לקבל שוחד, לא בעת המעשה ולא בדיעבד.

31. בית המשפט קמא הבהיר כי בנסיבות העניין לא עולה מהראיות כל קשר סיבתי ועובדתי בין המתת לפעולה.

בית המשפט קמא התרשם ביחס לכל אחת מהמתנות כי לא ניתן לראות בהן טובות הנאה אובייקטיביות המצדיקות סטייה מן השורה.

32. המשיבה הכירה את ברנד במשך למעלה מ-20 שנה, ומטבע הדברים התפתחו ביניהם קשרי ידידות. בית המשפט קמא התרשם מכנותם של המשיבה וברנד בעניין זה וקבע כי מערכת היחסים ביניהם לא הייתה כשל סתם לקוח ופקיד דואר אקראי. מדובר באנשים שעבדו זה לצד זה במשך שנים רבות והתראו בתדירות גבוהה. המשיבה הרגישה חיבה רבה כלפיו והוא הצטייר בעיניה כדמות אבהית וכאדם אמין, מסודר, קפדן ולבבי ואף יעץ לה בתחומים נוספים, למשל בנוגע לשירותו הצבאי של בנה. ברנד מצידו העיד כי חש כלפי המשיבה רגשי חמלה. בנסיבות אלה, קבע בית המשפט קמא כי המתת מתקבל לחלוטין על הדעת כמחווה על רקע מערכת היחסים רבת השנים בין השניים.

33. בית המשפט קמא אף התרשם מכנותה של המשיבה כי לא עברה כל הכשרה הנוגעת למשמעות המשפטית של עובד ציבור וקבע כי לא ניתן לייחס לה מודעות למשמעות היותה עובדת ציבור ולאיסורים והמגבלות החלים עליה ככזו.

34. הוותק של המשיבה אינו תחליף לעמידה בנטל להוכחת מודעות מצידה. המתנות המדוברות לא יצרו כל תלות בין ברנד למשיבה, שכן ממילא הייתה יכולה לרכוש או לממן בעצמה טובין אלו. ואילו בכל הנוגע לסכומים שהתקבלו בעבור נסיעת בנה של המשיבה למשלחת לפולין, המשיבה אכן נזקקה לכספים אך ביקשה מכל מי שיכלה ולא רק מברנד ועל כן אין מדובר בטובת הנאה מושחתת באופייה.

35. בית המשפט קמא התרשם מכנותה של המשיבה כי לא התכוונה לקבל שוחד שכן מדובר באישה תמימה, אשר כלל לא הבינה כי ברנד מבצע באמצעותה עבירות.

בית המשפט קמא אף הגיע למסקנה שהמשיבה לא עצמה את עיניה. אם הלקוחות של ברנד לא שמו לב לכך

שחסרים להם כספים, אין לצפות מהמשיבה, שלה 12 שנות לימוד בלבד, שתהא שומרת הסף שלהם. המשיבה העידה על עצמה שהיא "נהגה בטיפשות", וכי הייתה עושה את שעשתה גם אם ברנד לא היה עוזר לבנה או מביא לה תלושי חג.

מדובר באישה ללא בן זוג, ללא חברים, אלמנה שלה בן יחיד, נפגעת פעולות איבה, שברנד התייחס אליה בכבוד, ביקש ממנה שתאפשר לו לעזור לה כדי שתזכה אותו במצוות, ואמר לה בין היתר שהוא מעוניין לעזור לבנה לטוס לפולין כי הוא עצמו בן לניצולי שואה.

36. המשיבה העבירה מאות רבות של שיקים במהלך אותן 3 שנים, ורק לאחר מכן קיבלה לראשונה בושם שנרכש במבצע ב"דיוט פרי" ב-\$15. על הסיגריות שקיבלה בתחילת הדרך היא שילמה, ואין לכך כל קשר לשיקים.

37. בבדיקה שנערכה נמצא כי אף מתנה שהמשיבה קיבלה אינה קשורה לשיק שעבר בסמוך לכך, כך ששום פעולה לא נעשתה מצידה בעד שום טובת הנאה, ואף לא היתה לה מודעות לכך שהיא מעבירה שיקים פסולים בעבור קבלת חבילת סיגריות לדוגמא בעתיד.

דין והכרעה

38. השאלה העומדת בפנינו היא האם הוכחו בעניינה של המשיבה כל יסודות עבירת לקיחת השוחד. בית המשפט קמא השיב על שאלה זו בשלילה וזיכה את המשיבה. על קביעה זו מערערת כעת המדינה.

39. הלכה ידועה היא כי ערכאת הערעור נוטה שלא להתערב בממצאי עובדה ומהימנות אשר נקבעו על ידי הערכאה הדיונית. הטעם לכך נעוץ בעובדה שהערכאה הדיונית היא זו ששומעת את העדים ומתרשמת מהם באופן בלתי אמצעי, ועל כן בידה הכלים הטובים ביותר לקבוע ממצאים אלה.

וכך נאמר בעניין זה בע"פ 936/14 אמבסגר אברהם נ' מדינת ישראל (31.8.2014):

"נחזור ונזכיר, בהקשר זה, את ההלכה המושרשת לפיה לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בממצאי עובדה ובקביעות מהימנות שנעשו על-ידי הערכאה הדיונית. זאת, בשל היתרון האינהרנטי המוקנה לערכאה הדיונית, אשר יכולה להתרשם באורח בלתי אמצעי מן העדים, מהאופן שבו הם מסרו את עדותם, מהתנהגותם על דוכן העדים, וכיוצא באלה דברים".

ראו גם: ע"פ 6295/05 וקנין נ' מדינת ישראל (25.1.2007).

עם זאת, לכלל אי ההתערבות יתכנו חריגים, למשל במקרים בהם ימצא כי הערכאה הדיונית לא גיבתה את

התרשמותה בחומר הראיות או בהנמקה משכנעת (ראו: ע"פ 8146/09 **אבשלום נ' מדינת ישראל** (8.9.2011); ע"א 2731/07 **יוסף נ' חטאר** (29.3.2009)) או לא נתנה משקל מספק לסתירות בעדויות (ראו: ע"פ 2864/01 **מסילתי נ' מדינת ישראל** פד"י נו(1) 315 (2001); ע"פ 4977/92 **ג'ברין נ' מדינת ישראל** מז(2) 690 (1993)).

40. והנה, בבסיס הערעור דן עומדת הכרעת דין מפורטת ומנומקת, במסגרתה ניתח בית משפט קמא ביסודיות את כל יסודות העבירה.

בית המשפט קמא לא הסתפק בהודעותיהם של המשיבה, ברנד והעדים הנוספים, אלא התיר אף את הגשת התיעוד החזותי של חקירות המשיבה וניתח בהרחבה את מסקנותיו מהצפייה בו. כך, הגיע בין היתר למסקנה לפיה, בניגוד לטענת המערער, המשיבה לא הודתה במסגרת חקירותיה בעבירת השוחד. בית המשפט קמא התרשם מכנותה של המשיבה והסביר כי ככל שקיימות סתירות בין גרסאותיה, אלו נבעו מכך שדבריה בחקירה סולפו פעמים רבות, עת הועלו על הכתב.

בית משפט קמא קבע כי הגם שהתנהלותה של המשיבה היתה פגומה, היא לא עלתה כדי קבלת שוחד, בהדגישו כי המתנות היו קלות ערך, ובעד חלקן אף שילמה המשיבה. עוד נימק בית משפט את החלטתו בדבר זיכוייה של המשיבה על כך שלא הוכח קשר סיבתי בין המתנות שקיבלה המשיבה לבין הפעולות האסורות שביצעה, וכן כי לא הוכחה מודעות מצידה של המשיבה בזמן אמת ליסודות העבירה.

41. עבירות השוחד במשפט הישראלי מעוגנות בפרק ט' לחוק העונשין וכוללת שתי הוראות מרכזיות: האחת - עניינה לקיחת שוחד והשנייה - מתן שוחד.

המשיבה בענייננו הואשמה כעובדת ציבור בעבירה של לקיחת שוחד לפי סעיף 290(א), שזה לשונו:

"290. (א) עובד הציבור הלוקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו, דינו - מאסר עשר שנים או קנס שהוא אחד מאלה, הגבוה מביניהם:
(1) פי חמישה מהקנס האמור בסעיף 61(א)(4), ואם נעברה העבירה על ידי תאגיד - פי עשרה מהקנס האמור בסעיף 61(א)(4);
(2) פי ארבעה משווי טובת ההנאה שהשיג או שהתכוון להשיג על ידי העבירה.
(ב) בסעיף זה, "עובד הציבור" - לרבות עובד של תאגיד המספק שירות לציבור."

42. בע"פ 3295/15 **מדינת ישראל נ' גפסו** (31.3.2016) (להלן: "**עניין גפסו**") הגדיר בית המשפט העליון את השוחד כ"**טובת הנאה שעובד ציבור משיג כתוצאה ישירה של מעילה בתפקידו**", וציין כי מדובר בעבירה שבבסיסה "**קשר פסול בין החלטותיו המקצועיות של עובד הציבור ובין טובות הנאה שיצמחו ב"עסקה" לעובד הציבור מזה ולאזרח מזה**".

בית המשפט העליון אף עמד על הסכנה בהרחבת יתר של תחולת עבירת השוחד, בצינו כי זו עלולה להוביל לשחיקת החומרה היתרה שבעבירת השוחד, והדגיש כי יש לבחון במשנה זהירות את נסיבותיו של כל מקרה ומקרה, בטרם יגיע בית המשפט למסקנה כי אכן מדובר בשוחד, שמא יילכד ברשת מי שמעשיו אינם שקולים לקלון שבלקחת שוחד (ראו: עניין **גפסו**, בפסקה 18. ראו גם: ע"פ 8573/96 **מרקדו נ' מדינת ישראל**, פ"ד נא(5) 481, 499 (1997) (להלן: "**עניין מרקדו**")).

43. לעבירת השוחד שלושה יסודות עובדתיים: (1) על לוקח השוחד להיות עובד ציבור; (2) על עובד הציבור ליטול מתת כלשהי שניתן להחשיבו כשוחד; (3) נטילת המתת היא בעד פעולה הקשורה בתפקידו של עובד הציבור, דהיינו נדרש קיומו של קשר סיבתי עובדתי בין המתת ובין אותה פעולה.

היסוד הנפשי בעבירת השוחד הוא מחשבה פלילית המתבטאת במודעות מצד עובד הציבור, נוטל המתת, לכל היסודות העובדתיים, לרבות מודעותו לכך שהמתת ניתנה בעד עשיית פעולה הקשורה בתפקידו (ראו: ע"פ 8027/04 **אלגריסי נ' מדינת ישראל** (23.2.2006); עניין **גפסו**, בפסקה 9; עניין **מרקדו**, בעמ' 498).

44. בנסיבות ענייננו, אין מחלוקת על העובדה שהמשיבה היתה עובדת ציבור ועל כך שקבלת השיקים האסורים מידי ברנד לא יכלה היתה להתבצע אלא במסגרת תפקידה כעובדת דואר ישראל. בכך מתקיים המרכיב הראשון ביסוד העובדתי של העבירה.

45. אשר למרכיב השני ביסוד העובדתי של העבירה - הצדדים נחלקו בשאלה האם יש לראות בחפיסות הסיגריות, בבקבוקוני הבושם, בתלושים לחג ובמעטפה שבה 2,000 ₪ במזומן, כמתת שייחשב לשוחד.

בית המשפט קמא הדגיש בהקשר זה כי השווי הכספי של הטובין הנ"ל אינו גבוה, וכי חלק מהעלויות בגין רכישתם הוחזרו על ידי המשיבה לברנד. כן הדגיש בית המשפט קמא כי הכספים והמתנות ניתנו כמעשה חסד, לאישה נזקקת, כלפיה חש ברנד רחמים.

כך, בכל הנוגע לסיגריות צוין כי המשיבה החזירה לברנד את הכסף בגין רכישתם ב-3 הזדמנויות מתוך ה-5 המוזכרות בכתב האישום, כאשר בפעם הרביעית מדובר היה אך בשתי קופסאות בודדות של סיגריות בשווי 70 ₪ - המהווה מתנת חג זניחה בין מכרים, וכי לא סביר שאישה במצבה של המשיבה, הייתה מסכנת את עבודתה בעבור סכומים זניחים שכאלו (בפעם החמישית לא הספיקה המשיבה לקבל את הסיגריות נוכח מעצרו של ברנד בשדה התעופה). בית המשפט קמא אף מצא באמירת המשיבה, לפיה לו סברה כי יש בכך טעם לפגם הייתה רוכשת את הסיגריות בעצמה, כדי לאיין את יסוד טובת ההנאה.

ואילו בנוגע לבשמים - בפעם הראשונה רכש ברנד למשיבה, לבקשתה, בושם בעלות של כ-60 ₪ וסירב לקבל תשלום עבורו, ובפעם השנייה רכש עבורה מיוזמתו בושם שאף שוויו אינו גבוה, ליום הולדתה, ולגביו ציינה כי אין לה בו שימוש והיא מוכנה להחזירו. בית המשפט קמא ציין כי הבשמים התקבלו למעלה משנתיים ממועד תחילת קבלת השיקים האסורים.

אשר לכסף המזומן שהועבר במעטפה - סך של 2,000 ₪ שנועד לממן את נסיעת בנה של המשיבה לפולין, התרשם בית המשפט קמא כי בקשת המשיבה לגייס כספים למטרה זו, ריגשה את ברנד, אשר אסף עבורה כספים מאנשים שונים, ולראייה - במעטפה היו מטבעות של "5 ₪, 10 ₪, 20 ₪". עוד צוין כי המשיבה קיבלה כספים למטרה זו אף ממקורות נוספים - עמותת 'ברית' וחברותיה, וכי הפעולות בשיקים האסורים בוצעו זמן רב קודם לכן.

קביעות דומות קיימות ביחס לתווי הקנייה, אשר על פי הנטען הובאו על ידי ברנד למשיבה בכדי שתקנה מתנה לבנה ובכך "תזכה אותו במצוות". בית המשפט קמא מצא שאף הענקת התלושים נבעה מרגש של חמלה שחש כלפיה ברנד, קרי היוו מעין "תרומה", וממילא ניתנו לאחר שמרבית הפעולות בשיקים האסורים בוצעו.

46. בית המשפט קמא סכם את שווים של הטובין שקיבלה המשיבה ומצא כי מדובר בסדר גודל של כ-3,000 ₪. בית המשפט קמא קבע כי אין מדובר בשוחד במהותו, שכן מדובר במרכיבים קלי ערך, שאינם מצדיקים סטייה מן השורה של אדם כלשהו, לא כל שכן אלמנה המפרנסת את בנה בגפה.

47. אקדים אפוא ואבהיר כי אינני מקבל את קביעת בית המשפט קמא לפיה המתנות שקיבלה המשיבה מברנד אינן ראויות להיחשב כשוחד מהבחינה האובייקטיבית וכי סכומם המצטבר של המתנות הינו "קל ערך".

בהתאם לפסיקה, סכום הטובין אינו מהווה חלק מהגדרת היסוד העובדתי של עבירת השוחד, אשר מתמצה בעצם הלקיחה של דבר שלפי מהותו עשוי להוות אובייקט לשוחד (ע"פ 3575/99 **דרעי נ' מדינת ישראל** פ"ד נד(2) 721, 773 (2000)). איני סבור כי ניתן שלא לראות בבשמים, תווי שי לחג, ובוודאי שלא במעטפה שבה סכום במזומן של 2,000 ₪ - כאובייקט לשוחד.

בכל הנוגע לאיסור נטילת טובות הנאה על עובדי הציבור להקפיד **קלה כחמורה**, ואין כל מקום לערוך אבחנה בין בושם "זול" ובין בושם יקר, בין תווי קניה בסכום גבוה או נמוך או כאלה הניתנים בימי חולין או לרגל חגים, בין מעטפות "רזות" או "שמנות", בין אם ניתנו למטרת בזבז וראוותנות או למטרה מבורכת כגון מסע לפולין. והוא הדין מקום שבו המתת אינו אלא סיוע והקלה בהשגת הנחה או איזו טובת הנאה, כגון רכישה ב"דיוטי-פרי" של סיגריות, אף אם עובד הציבור משלם את עלותן.

על עובדי הציבור להפנים כי קבלת טובות הנאה **כלשהי** מאת מי שנוזקק לשירותם, היא התנהלות בלתי ראויה, שכן היא פוגעת ב"טוהר השירות והשורות" ובאמון הציבור בעובדי הציבור ובמערכת הציבורית בכללותה.

יפים לעניין זה הדברים שנפסקו בבג"צ 93/7074 **מאיר סויסא נ' היועץ המשפטי לממשלה** פ"ד מח(2) 749, 787 (1994):

"במסגרת האיסור (הפלילי והמשמעתי) של נטילת שוחד או הפרת אמונים, דין

פרוטה כדין מאה. "ואל נזלזל בקטנות ובמתת של מה בכך, שכן גם טובת הנאה שערכה קטן אפשר גם אפשר שתיחשב למתת, שפסול השוחד בה.." [ההדגשות אינן במקור]

ראו גם: ע"פ 355/88 לוי נ' **מדינת ישראל** פ"ד מג(3) 221, 233 (1989) (להלן: "**עניין לוי**").

48. סבור אני, אפוא, כי המתנות בהן עסקין בנסיבות העניין, כל אחת כשלעצמן, ועל אחת כמה וכמה כולן ביחד, הינן מתנות שקבלתן על ידי עובד הציבור מקימה באופן מובהק את המרכיב השני ביסוד העובדתי בעבירת השוחד, דהיינו כי הן בגדר מתת היכול להיחשב כשוחד. נוסף כי העובדה שקיימת הייתה היכרות רבת שנים בין המשיבה ובין ברנד, והם חשו זה כלפי זה רגשות חיבה, אינה מרפאה את הפגם שנפל בעצם לקיחתן. אדרבא, העובדה שלא היה מדובר במעשה חד פעמי, אלא כי מתן מתנות חזר ונשנה על פני תקופה ארוכה, עד שכמעט הפך לנוהג מקובל ורגיל בין השניים, אך מעצימה את האלמנט השלילי שבעצם קבלת המתנות (ראו: עניין **לוי** בעמ' 234). אין גם צורך לומר בהקשר זה כי ראוי לגנות בכל פה את "תרבות" קבלת המתנות, כפי שתוארה על ידי המשיבה, לפיה בסניפי הדואר בהם עבדה, נהגו הפקידים לקבל מתנות כגון: כרטיסים לתחרות מלכת היופי, שעון, ובורקסים חמים מידי בוקר.

על המסר שייצא מבית המשפט להיות נהיר וברור ואינו משתמע לשני פנים - אין להשלים עם מנהג לפיו עובדי ציבור יקבלו מתנות שכאלו כדבר בשגרה, ואף אין בעצם הצגתן כתרומה למטרה חינוכית או כגמילות חסדים, כדי להצדיק התנהלות שלילית שאינה הולמת את מעמדם.

49. המסקנה הנובעת מהאמור היא כי הטובין אותם נטלה המשיבה מהווים לפי מהותם דבר העשוי להיחשב כמתת של שוחד, ובמובן זה מתקיים המרכיב השני ביסוד העובדתי הדרוש לשם הרשעה בעבירת השוחד.

50. על פי המרכיב השלישי ביסוד העובדתי בעבירת השוחד - נטילת המתת צריכה להיות **בעד** פעולה הקשורה בתפקידו של העובד. כלומר, נדרש שיתקיים קשר סיבתי בין המתת לבין אותה הפעולה.

בנסיבות העניין הגיע בית המשפט קמא לכלל מסקנה לפיה גם אם יהיה מי שיאמר כי המתנות שקיבלה המשיבה מברנד עולות כדי טובת הנאה, הרי שלא התקיים הקשר הסיבתי הנדרש.

בית המשפט קמא הביא מדבריו של המלומד י' קדמי בספרו בהקשר זה (פסקה 223 להכרעת הדין):

"כך, בספרו על הדין בפלילים [חלק רביעי], בעמ' 1759, עמד המלומד קדמי על משמעות יסוד הקשר הסיבתי - "בעד פעולה הקשורה בתפקידו" וכך הסביר:

1. הדרישה 'בעד פעולה הקשורה בתפקידו' - מבטאת את האופי המושחת של הנתנה ו/או

עמוד 12

הלקיחה של המתת; ובתור שכזו מהווה דרישה זו "נסיבה" המאפיינת את המעשה האסור. ניתן או נלקח המתת על ידי עובד הציבור שלא 'בעד' פעולה הקשורה בתפקידו - אין בכך משום 'שוחד'.

2. כפי שיובהר להלן לדרישה זו שני פנים. האחד - מבטא את הצורך בקיום 'קשר סיבתי' בין המתת לבין 'פעולה הקשורה בתפקידו' של עובד הציבור; ובתור שכזו נמנית בין רכיבי היסוד העובדתי. ואילו השני - מבטא את ה'ידיעה' בדבר קיומו של קשר סיבתי כזה (כאשר בעניין זה עומדת לחובתו של הלוקח חזקה שבעובדה לפיה עובד הציבור יודע כי '... הנזקקים לשירותיו אינם נותנים לו את מתנותיהם אלא כדי שייטה להם חסד במילוי תפקידו' - ע"פ 419/92); ובתור שכזו נמנית בין רכיבי היסוד הנפשי.

3. לעניין הקביעה באם נתקיימה הדרישה האמורה על שני פניה, שוקל בית המשפט את 'טיבו' של המתת מצד אחד, ואת 'אופייה' של מערכת היחסים שבין הנותן למקבל; ומטבע הדברים - ככל שה'מתת' בעל ערך רב יותר וככל ש'מערכת היחסים' רופפת יותר, כן ייטה בית המשפט לקבוע כי הדרישה באה על סיפוקה וההיפך."

51. בכל הנוגע ליסוד העובדתי קבע בית המשפט קמא כי מתקבל יותר על הדעת שברנד לא העניק את המתנות בעד פעולותיה של המשיבה.

בית המשפט קמא ציין בהקשר זה כי השיק הראשון הופקד ביום 14.4.2008 והאחרון ביום 14.7.2011, כאשר במסגרת השנים הללו- 21 מקרים התרחשו בשנת 2008, 15 התרחשו בשנת 2009, 14 התרחשו בשנת 2010 ו-6 מקרים התרחשו בשנת 2011, בעוד שהסיגריות ניתנו ב-5 הזדמנויות שונות בין שנת 2008 לשנת 2011, בעבור שלוש מהן, ככל הנראה בשנת 2008, שילמה המשיבה, ויתר המתנות ניתנו בסוף שנת 2010 ובשנת 2011, לאחר הפקדת מרבית השיקים.

עוד קבע בית המשפט קמא כי אך במקרים חריגים השוחד יינתן בדיעבד, לאחר שהפעולה הקשורה בתפקיד נעשתה. בית המשפט קמא אף הדגיש כי לו היה קיים קשר סיבתי, הרי שהמתנות היו ניתנות עובר לתחילת הפעולות, או לכל הפחות בסמוך לכך, ומצא בכך שבמקרה בודד ההפקדה בוצעה על ידי פקיד אחר בסניף חיזוק להעדר הקשר הסיבתי.

בית המשפט קמא הסתמך על עדות המשיבה לפיה היתה מבצעת את אותן הפעולות עבור ברנד, גם אם לא היה נותן לה דבר, שכן סמכה עליו על בסיס היכרותם רבת השנים, ופעלה בלחץ זמנים. כך, לדבריה (פרוטוקול הדיון בפני בית משפט קמא עמ' 50 ש' 9, כפי שצוטט בפסקה 234 להכרעת הדין):

"ש. אם היה מגיע רואה חשבון אחר להעביר את אותם שיקים ותשלומים שהעביר הנאשם דרכך, איך היית נוהגת, פועלת?

ת. אם הייתי מכירה אותו כמו שאני מכירה את ברנד 20 שנה הייתי סומכת עליו כמו שאני מכירה את הנאשם ועושה את העבודה שלי. גם להגדיל מכירות, אם הייתי מכירה אותו 20 שנה הייתי מעבירה את התשלומים האלה, בלי קשר למתנות, כל לקוח הייתי מעבירה את התשלומים שלו."

וראו גם אמירותיה בהמשך עדותה (פרוטוקול הדיון בפני בית משפט קמא עמ' 57 ש' 17-18):

"אני לא עשיתי שום דבר למען, גם אם לא היה מביא לי סיגירות הייתי עושה את אותה פעולה."

עוד ייחס בית משפט קמא חשיבות לאמירתו של ברנד במהלך עדותו לפיה לא שוחח עם הנאשמת בשום שלב על הפעולות מושא כתב האישום, ולא היה כל שיתוף פעולה ביניהם (פרוטוקול הדיון בפני בית משפט קמא עמ' 29 ש' 12-4).

52. כאמור, בסופו של יום הודה ברנד בעבירה של מתן שוחד, ולפיכך לא ניתן לומר כי לא מתקיים היסוד העובדתי במרכיב השלישי בעבירת השוחד, דהיינו הקשר הסיבתי בין המתת שנתן לה ברנד לבין הפעולות האסורות שביצעה המשיבה. עם זאת, נימוקיו של בית המשפט קמא בכל הנוגע למרכיב השלישי, ובעיקר התרשמותו הישירה ממהימנות דברי המשיבה לפיהם הייתה מבצעת את הפעולות בשיקים עבור ברנד אף אלמלא המתת - נראים כמצדיקים, לכל הפחות, את המסקנה אליה הגיע בית המשפט קמא לפיה המשיבה לא הייתה מודעת לקיומו של הקשר הסיבתי האמור, ולפיכך כי לא התקיים היסוד הנפשי בהתייחס למרכיב השלישי.

53. מכאן, אפוא, ליסוד הנפשי בעבירת השוחד, לפיו נדרשת מודעות מצד עובד הציבור, נוטל המתת, לכל היסודות העובדתיים של העבירה. לא למותר לומר אף בהקשר זה כי קביעותיו של בית משפט קמא מבוססות במידה רבה על התרשמותו הישירה מחומר הראיות ומהמהימנות שייחס למשיבה ומטבע הדברים נטייתה של ערכאת הערעור להתערב בקביעות אלו, תהא מצומצמת. יחד עם זאת, איני סבור כי ניתן לקבל את מסקנתו בכל הנוגע למרכיב הראשון והמרכיב השני בעבירת השוחד, וזאת להבדיל, וכאמור, בהתייחס למרכיב השלישי.

54. בכל הנוגע למודעות המשיבה לשני היסודות העובדתיים הראשונים בעבירה, קבע בית המשפט קמא כי המשיבה לא הייתה מודעת למשמעות היותה עובדת ציבור, לא הבינה כי פעלה בניגוד לנהלים, לא ידעה כי אסור לה לקבל מברנד מתנות, לא החשיבה את המתנות כשוחד וממילא לא התכוונה לקבל שוחד, לא בעת המעשה וגם לא בדיעבד.

בית המשפט קמא קבע כי במהלך כל תקופת העסקתה לא הובהרה למשיבה המשמעות המשפטית של היותה עובדת הציבור, על האיסורים והמגבלות החלים עליה. חיזוק לחוסר מודעות מצד המשיבה לאיסור לקבל מתנות

מצא בית המשפט קמא בהודעת מנהל מחלקת הבקרה ברשות הדואר, שהציג נוהל אחד בלבד בנוגע לאופן קבלת שיקים, כאשר נוהל זה לא רק שלא עוסק במעמדם המשפטי של עובדי ציבור (ובאיסור קבלת מתנות), אלא שהוא משנת 2014, כך שלא הוכח שהיה קיים בתקופה הרלוונטית.

תמיכה נוספת לחוסר מודעות המשיבה לשני יסודות אלו מצא בית המשפט קמא, בין היתר, בעובדה שהשיקים לא חזרו, דבר שהעיד מבחינת המשיבה על כך שלא היה בהם פסול, ובעובדה כי ברנד ביצע את התשלומים האסורים אף דרך פקיד נוסף, דבר המלמד כי אף פקידי דואר אחרים לא היו מודעים להיות הפעולות בלתי תקינות.

בכל הנוגע למודעות המשיבה להיות המתנות "מתת שניתן להחשיבו כשוחד", מלבד הקביעה לפיה הנוהל האוסר על קבלת מתנות לא הובא לידיעתה, בית המשפט קמא נתן אמון בדברי המשיבה, לפיהם המתנות לא נחשבו מבחינתה כשוחד, וכי לא יעלה על הדעת שהיתה מסכנת את מקום עבודתה, כמפרנסת יחידה התומכת בבנה, עבור מתנות זניחות שכאלה.

כך, המשיבה העידה כי את הבושם האחד שנרכש עבורה ב"דיוטי פרי" בשווי 60 ₪ יכלה לקנות לעצמה בארץ (פרוטוקול הדיון בבית משפט קמא עמ' 58 ש' 24-22), הבושם האחר, לדבריה, ניתן לה כמתנת יום הולדת ולא היה לטעמה אך כדי לא להעליב את ברנד לקחה אותו, הניחה בביתה ולא השתמשה בו (פרוטוקול הדיון בבית משפט קמא עמ' 52, ש' 28 - 32; עמ' 53, ש' 1 - 2), את תווי הקנייה הפציר בה ברנד שתיקח כדי ש"תזכה אתו במצוות" והיא התרצתה (פרוטוקול הדיון בבית משפט קמא עמ' 53, ש' 9-5) ובאשר לכסף לפולין שאלה את ברנד אם הוא מכיר אנשים שיהיו מוכנים לתרום לה, כשם שביקשה מאנשים נוספים ואף קיבלה (פרוטוקול הדיון בבית משפט קמא עמ' 50 ש' 21-14).

55. אין בידי לקבל את מסקנותיו אלו של בית המשפט קמא.

ראשית, אין זה מתקבל על הדעת כי עובד דואר במעמדה של המשיבה, בעל וותק של למעלה מ-30 שנה, אשר אף ניהלה בעבר סניף דואר, לא יידע כי חל איסור על "פיצול" שיק באופן זה שיזוכה חשבון של מוטב אחר מזה הרשום בו. הדעת נותנת כי עובד ציבור כאמור מבין שמדובר בפעולה שאין לעשותה, גם אם הוא מתבקש לעשות כן על ידי אדם המוכר לו ונתפס כאמין בעיניו. כך אף אם הנוהל האוסר פעולות מעין אלו לא הובא לידיעתו בצורה ברורה בעת הרלוונטית, וכך אף תחת ההנחה שהוא מבצע את עבודתו בתנאי לחץ, כגרסת המשיבה. נזכיר כי אין מדובר במעידה חד פעמית אלא במספר רב של פעולות מהסוג האמור שבוצעו על ידי המשיבה בהתאם לבקשתו של ברנד. ממילא אף אין בידי לקבל את מסקנת בית המשפט קמא לפיה מעשיה של המשיבה בכל הקשור לשיקים נעשו לכל היותר ברשלנות, וכי לא היתה מודעות מצידה למהות הפעולות שבוצעו על ידה בזריזות ומבלי להתעמק יתר על המידה.

שנית, כשם שלעמדתי לא ניתן להתייחס למתנות שקיבלה המשיבה כמתנות קלות ערך שאין יכולות להיחשב כשוחד מהבחינה העובדתית, באותה מידה אף איני סבור שניתן לומר כי המשיבה לא הייתה מודעת לפסול

בקבלתן. גם אם נוהל האוסר על עובד ציבור לקבל מתנות לא הובא לידיעתה, אין להעלות על הדעת כי עובדת דואר במעמדה אינה ערה לכך כי חל עליה איסור לקבל מתנות מהסוג שקיבלה, שאין קלות ערך וזניחות כל עיקר.

56. מכאן לשאלת מודעות המשיבה ליסוד השלישי לעבירה, דהיינו בדבר קיומו של קשר סיבתי בין המתת ובין פעולה הקשורה בתפקידה.

יובהר כי לצורך ייסוד זה לא נדרש שעובד הציבור שלקח שוחד התכוון להטיב עם נותן השוחד, ודי מבחינת היסוד הנפשי שעובד הציבור מודע לכך שהמתנות ניתנו לו בעד פעולה הקשורה בתפקידו (סעיף 293(7) לחוק העונשין; ע"פ 1877/99 **מדינת ישראל נ' בן עטר** פ"ד נג(4) 695 (1999) (להלן: "**עניין בן עטר**") ע"פ 5046/93 **מדינת ישראל נ' רפאל הוכמן**, נ(1) 002 (1996)).

בעניין **בן עטר** הסביר בית המשפט העליון מה ייחשב למודעות בעבירה של לקיחת שוחד בהקשר זה והתייחס לקיומה של חזקה הניתנת לסתירה לפיה עובד הציבור מודע לכך שהמתת אשר קיבל ניתן לו בעד פעולה הקשורה בתפקידו. כך בעמ' 710 לפסק הדין:

"עובד הציבור צריך להיות מודע לכך שהמתת ניתנת לו בקשר למילוי תפקידו, כלומר: שהיא לא ניתנה לו, ולא הייתה ניתנת לו, כאדם פרטי, אילולא היה נושא באותו תפקיד. בעצם, המודעות הנדרשת מלוקח השוחד מתייחסת לכוונה של נותן השוחד: זוהי כוונה לתת מתת לעובד הציבור בעד פעולה הקשורה בתפקידו. במודעות לכוונת הנותן טמונה השחיתות של הלוקח.

מודעות זאת נלמדת בדרך-כלל מנסיבות המקרה. היא מתבססת על חזקה שבעובדה, הנובעת מניסיון החיים, כי מתת לעובד הציבור מאת אדם הנמצא עמו בקשר רשמי, ניתנת בעד פעולה הקשורה לתפקידו. מכאן נובעת גם חזקה שבעובדה (הניתנת, כמובן לסתירה) כי עובד הציבור הלוקח מתת כזאת מודע לכך שהמתת ניתנת לו בעד פעולה הקשורה בתפקידו. מודעות זאת יכולה להתבטא, לפי סעיף 20(ג)(1) לחוק העונשין, גם בעצימת עיניים מצד עובד הציבור". [ההדגשות אינן במקור]

ראו עוד בהקשר זה דברי המלומד **קדמי**, כפי שצוטטו בפסקה 50 לעיל.

57. בית המשפט קמא התייחס בהרחבה למערכת היחסים הייחודית שנקמה בין המשיבה לברנד, וציין כי אין מדובר ביחסים סטנדרטיים שבין לקוח ופקיד, אלא מדובר בשניים שעבדו זה לצד זה במשך שנים רבות והתראו בתדירות גבוהה. עוד הדגיש בית המשפט קמא כי המשיבה העידה כי היא מכירה את ברנד כ-18 שנים וחשה כלפיו חיבה, הוא היה כמו אבא בשבילה, נתפס בעיניה כאדם אמין, מסודר, קפדן ולבבי והיא חשה מספיק קרובה אליו כדי להתייעץ עמו לגבי שירותו הצבאי של בנה. ואילו מצידו של ברנד, התרשם בית

המשפט קמא, כי הוא חש רגשות חמלה כלפי המשיבה.

בית המשפט קמא התרשם ממהימנותם של המשיבה וברנד בהקשר זה וקבע כי חרף קיומה של חזקת המודעות, לפיה חזקה על המשיבה כעובדת ציבור שברנד נזקק לשירותיה ושהמתנות ניתנו לה כדי שתטה לו חסד, הרי שלא הוכחה המודעות הנדרשת מצד המשיבה. בית המשפט קמא התרשם כי המשיבה לא חשבה כי קיבלה את המתנות מברנד "בעד פעולה" כלשהי שכן היא שכנעה בדבריה כי היתה עושה את אותן הפעולות שביצעה גם ללא קשר למתנות, מפני שסמכה על ברנד, ומכיוון שלא היתה מודעת לפסול שבמעשיה בכל הנוגע לשיקים, כאמור לעיל.

כך לדברי המשיבה, אשר הובאו על ידי בית משפט קמא כתימוכין במסקנתו בדבר חוסר מודעותה (פרוטוקול הדיון בבית משפט קמא עמ' 54 ש' 19-32 - עמ' 56 ש' 1):

"ש. חשדת שברנד מנסה לשחד אותך.

ת. בשום פנים ואופן לא חשדתי בו, לא אז ולא היום.

ש. מה היית עושה אם היית יודעת שברנד גונב את הלקוחות שלו.

ת. הייתי עוצרת את זה, הולכת מספרת.

ש. כשביקשת מברנד שיקנה לך סיגריות או את המסקאוילל ב-60 ₪, היית מודעת להשלכות כלשהן.

ת. לא ידעתי, כשאני מבקשת ממישהו טובה, אני מפרנסת יחידה, רציתי לחסוך, בדיוטי פרי זה יותר זול.

ש. מה חשבת, מה עבר לך בראש שהוא נתן לך את הבושם.

ת. הרגשתי חיבה אליו. הוא היה אבא בשבילי. תמיד הסתכלתי ביראת כבוד כאבא בשבילי, חשבתי שהוא מביא לי מתנות מאב לבת.

ש. האם לרגע חשבת שמה [כך במקור -נ.ע] קנה לך את הבושם או את הסיגריות, אותם טובות לכאורה, זה ניתן לך בגלל התפקיד שלך.

ת. ממש לא. הייתי עושה את אותן פעולות גם אם לא היה מביא לי סוכריה. אנחנו עובדים בלחץ נוראי.

ש. הרגשת בשלב כלשהו שאת במצב של ניגוד עניינים.

ת. ממש לא. נהפוך הוא. הרגשתי שאני מביאה לקוחות לסניף, מגדילה מכירות, עומדת ביעדים." [ההדגשה בהכרעת הדין במקור]

כאמור, בית משפט קמא נתן אמון בדברים אלו וביסס עליהם, בין היתר, את מסקנתו לפיה החזקה שהמשיבה היתה מודעת לכך שהמתנות ניתנו לה מברנד בעד הפעולות שביצעה עבורו במסגרת תפקידה - נסתרה בנסיבות העניין.

בית המשפט קמא אף לא מצא כי המשיבה פעלה מתוך עצימת עיניים, שכן הוא התרשם שהמשיבה לא העלתה על דעתה שהמתנות ניתנו לה בעד הפעולות שביצעה מתוקף תפקידה, וזאת הן לאור לחץ העבודה בו היתה

נתונה, והן בשל האמון הרב שנתנה בברנד.

58. כאמור, אין בידי לקבל את הקביעה לפיה המשיבה לא הייתה מודעת לפסול במעשיה בכל הנוגע לפיצול השיקים, או כי לא הייתה מודעת לכך כי חל עליה איסור לקבל מתנות מהסוג שקיבלה, ועם כל זאת, איני סבור כי יש מקום להתערבות ערכאת הערעור בתוצאה אליה הגיע בית המשפט קמא בכל הנוגע להעדרו של היסוד הנפשי הנדרש ביחס למרכיב השלישי בעבירה וזאת לאור התרשמותו של בית המשפט קמא ממערכת היחסים בין השניים.

59. אדגיש בהקשר זה כי מסקנותיו של בית המשפט קמא אודות טיבה של מערכת היחסים האמורה, ולפיכך מהעדר מודעותה של המשיבה לכוונות העומדות מאחורי מעשיו ברנד בקשר עם נתינת המתנות, הן סוגיות מובהקות בהן בולט יתרונה של הערכאה הדיונית. לא מצאתי כי קביעותיו של בית משפט קמא סוטות מן ההיגיון והשכל הישר באופן המצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור.

60. אין זאת אלא, כי בסופו של יום נותר ספק בליבי האם המשיבה אכן הייתה מודעת לכך כי המתנות ניתנו לה בעד הפעולות האסורות שביצעה. אמת כי מצופה מעובד דואר בתפקידה ובמעמדה של המשיבה לכל הפחות לחשוד בכך שקיים קשר בין טובות הנאה שמעניק לו לקוח לבין פעולותיו בסניף, אך לאור התרשמותו כאמור של בית משפט קמא מאופייה ומאישיותה של המשיבה, מהיותה אלמנה נזקקת בעלת נסיבות חיים קשות, וממערכת היחסים המיוחדת בינה לבין ברנד, לא ניתן לשלול לחלוטין את האפשרות לפיה מערכת היחסים עמו, והעובדה שהיא ראתה בו דמות אב, מנעה ממה מלראות נכוחה את הקשר בין המתנות לתפקידה בסניף הדואר. אין זאת אלא, כי נותר ספק בליבי אם מדובר במודעות או ב"עצימת עיניים", או שמא ב"עיוורון", הנובע ממצבה האישי והנפשי המיוחד של המשיבה במישורי חיים שונים, כפי שהתרשם בית המשפט קמא.

61. ואולם, עובדה אחת נוספת לא עמדה לנגד עיניו של בית משפט קמא, עת זיכה את המשיבה, והיא קיומו של יסוד נפשי מצידו של ברנד ליסודות עבירת מתן שוחד בקשר למתנות שהעניק למשיבה.

כאמור, ברנד הודה והורשע בעבירה של מתן שוחד לפי סעיף 291 לחוק העונשין במסגרת הליך הערעור שבפנינו, ומכאן לשאלה האם אין בכך שהודה כי נתן שוחד למשיבה, כדי להשפיע על שאלת המודעות שיש לייחס למשיבה?

62. בע"פ 794/77 חייט נ' מדינת ישראל פ"מ לב(2) 127 (1978) (להלן: "עניין חייט") הבהיר בית המשפט כי יתכן חוסר הדדיות בנסיבות שכאלה במובן זה שלוקח השוחד יהא חף מפשע והנותן אשם במתן שוחד, וכך אמר:

"היסוד הנפשי בצד האקטוס ריאוס הוא הידיעה של כל אחד מרכיביו, דהיינו (בנוסף על

הנתינה או הקבלה) (א) או כוונה "ישירה" (וממילא "ידיעה") של העובד לקבל את טובת ההנאה "בעד פעולה הקשורה בתפקידו"; (ב) או ידיעתו שהנותן את טובת ההנאה מתכוון לכך. האפשרות של חוסר הדדיות קיימת לדעתי בשני המקרים: במקרה השני - כאשר הנותן התכוון לשחד את עובד הציבור והלה לא ידע על כוונתו זו; ובמקרה הראשון - אם הפקיד דרש תשלום בתור שוחד ואילו הנותן לא ידע על כך.
הצורך לפחות בידיעת המקבל את כוונתו הפסולה של הנותן הודגש חזר והדגש בהלכה הפסוקה...

משנתעורר (שם) ספק באשר לכוונת הנותן וידיעת הלוקח, זוכה עובד הציבור.
קיצורו של דבר, זיכוי של האחד אינו מחייב בהכרח זיכוי של השני. המעשה והמטרה בצדו שזורים ואחוזים יחדיו ואין האחד יכול להתקיים בלי השני. במי שנתן או קיבל את טובת ההנאה "בעד פעולה הקשורה בתפקידו" של עובד הציבור נתקיימו הן האקטוס ריאוס והן המנס ריאה, ואילו מי שלא התכוון או ידע על כך - זכאי". [ההדגשות אינן במקור]

עניין חייט אוזכר על ידי בית המשפט העליון בע"פ 521/87 **מדינת ישראל נ' עינב**, פ"ד מה(1) 418 (1990), שם נאמר:

"על-פי המקובל עלינו, בעבירות שוחד אין צורך בקיום הדדיות בכוונתו של נותן השוחד ומקבלו. ייתכנו מקרים, בהם הנותן מתכוון לשחד את עובד הציבור, ואילו זה אינו יודע זאת ואינו מייחס לנותן כוונה כזו".

אף בעניין **גפסו** חזר בית המשפט העליון על ההלכה לפיה **"עבירת השוחד מושלמת גם אם הצד השני נעדר כוונה פלילית בין שלא היה מודע לכוונת שוחד, ובין שהוא היה מודע לה אך לא סיפק כל תמורה לטובת ההנאה"** (ראו גם: ע"פ 6258/94 **יעקובזון נ' מדינת ישראל**, פ"ד נ(5) 845, 852 (1997)), ואף בנסיבות העניין שם הרשעת נאשם במתן שוחד לא השפיע על זיכוי של הנאשם הנוסף, שעמו בכתב האישום, מעבירה של קבלת שוחד (השוו: ע"פ 244/57 **מרגולין נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד יב 597 (1958) שם נדונה ההדדיות באופן ההפוך, עת התקבל השוחד על אף שהנותן לא התכוון לשחד, מאחר שהוא סבר בתמימות שהוא משלם לפקיד עבור השירות שהתבקש על ידו, בעוד שבפועל הכסף הגיע לכיסו של הפקיד).

63. כאמור, בענייננו, חזרה המשיבה והדגישה כי לא ייחסה לברנד כל כוונה לשחדה וכי לא היתה מודעת בשום שלב לאפשרות שהמתנות ניתנות לה בתמורה לפעולה כלשהי מצידה. הדגש הוא אפוא על חוסר מודעותה של המשיבה לכוונת השוחד מצד ברנד, ולקשר הסיבתי בין המתנות שהוא הרעיף עליה לבין פעולותיה במסגרת עבודתה. לפיכך, אין בעצם מודעות מצידו של ברנד ליסודות העבירה, כדי להשליך על העדר המודעות של המשיבה, כפי שזו הוסקה על ידי בית משפט קמא.

64. **סיכומו של דבר** - בנסיבות העניין אני סבור כי קיים ספק סביר אם התקיים הייסוד הנפשי הנוגע למרכיב השלישי בעבירת השוחד, ולפיכך כי יש מקום לזכות את המשיבה מחמת הספק ולדחות את הערעור.

כב' השופטת דנה מרשק מרומ

1. עיינתי עיין היטב בפסק דינו של חברי, כב' השופט ד"ר בורנשטיין, ואף ששותפה אני למרבית הדרך בה צעד, בסופו של יום מתפצלות דרכנו, ולפיכך מגיעה אני לתוצאה שונה מזו אליה הגיע חברי.
2. חברי תיאר בפירוט ובהרחבה את עובדות המקרה, את הכרעת דינו של בית המשפט קמא על נימוקיה ואת טענות הצדדים, ואיני רואה צורך לחזור על הדברים. אף איני רואה מקום לחזור על התשתית המשפטית הנרחבת שהונחה על ידי חברי, הן בהתייחסו לעבירת השוחד, ליסודותיה העובדתיים והנפשיים, הן לשאלה באיזו מידה תתערב ערכאת הערעור בממצאיו של בית המשפט קמא. אכן, וכידוע, אין דרכה של ערכאת הערעור להתערב בממצאי מהימנות ועובדה של הערכאה הדיונית, אך לכלל זה קיימים חריגים, ואף חברי נזקק להם בהתערבו במסקנותיו של בית המשפט קמא בכל הנוגע ליסוד העובדתי ברכיב השני של עבירת השוחד, וליסוד הנפשי של הרכיב הראשון והשני. למסקנותיו בעניין זה אני שותפה.
3. אכן, אין להסכין עם התוצאה לפיה המתנות שקיבלה המשיבה מברנד אינן ראויות להיחשב כשוחד וכי מדובר במתת "קל ערך". עניין לנו בטובות הנאה, מוצרים שונים ומזומנים, שלפי הערכת בית המשפט קמא מגיעים כדי שווי של כ-3,000 ₪, ובוודאי אין לומר כי מדובר במתת "קל ערך". לפיכך, מתקיים המרכיב השני ביסוד העובדתי בעבירת השוחד, דהיינו כי מדובר במתת היכול להיחשב כשוחד. משהודה ברנד בעבירה של מתן שוחד, ממילא מתקיים גם היסוד העובדתי במרכיב השלישי בעבירת השוחד.
4. אשר ליסוד הנפשי, סבר חברי כי בעוד שאין לקבל את מסקנת בית המשפט קמא לפיה המשיבה לא הייתה מודעת לשני המרכיבים הראשונים בעבירת השוחד, ניתן לאמץ את מסקנתו, מחמת הספק, בכל הנוגע למרכיב השלישי. בנקודה זו מתפצלות דרכנו.
- לגישתי, כשם שיש להתערב במסקנת בית המשפט קמא ביחס לשני המרכיבים הראשונים בעבירה, ולקבוע כי המשיבה הייתה מודעת למשמעות היותה עובדת ציבור, הבינה כי בקבלת השיקים האסורים פעלה בניגוד לנהלים, וידעה כי אסור לה לקבל מברנד מתנות, כך יש להתערב במסקנתו באשר למודעותה לקיומו של קשר סיבתי בין אותן פעולות אסורות בשיקים ובין המתת שקיבלה מברנד.
5. אין זה סביר להניח כי המשיבה, שידעה כי היא פועלת בניגוד לנהלים בקשר לשיקים האסורים, ואף ידעה כי חל עליה איסור לקבל מברנד מתנות, לא הייתה מודעת לקיומו של קשר סיבתי בין אותה פעילות בשיקים ובין המתנות שקיבלה מברנד. כפי שנטען, בצדק, ע"י ב"כ המערערת, בעניין זה קיימת חזקה לפיה עובד הציבור יודע כי הנזקקים לשירותיו אינם נותנים לו מתנות חנם, אלא מטרתם היא כי ייטה להם חסד במילוי תפקידו (ראו בנוסף **עניין בן עטר** והציטוטים המופיעים בפסקה 56 לפסק-דינו של כב' השופט ד"ר בורנשטיין), ולגישתי, לא עלה בידי המשיבה לסתור חזקה זו.
6. אזכיר, כי בית המשפט קמא מצא תימוכין למסקנתו לפיה המשיבה סתרה את החזקה בדבר מודעתה

לקשר הסיבתי האמור, בעובדה כי עיקר הפעולות בשיקים האסורים נעשו בטרם ניתנו המתנות, כאשר לדעתו רק במקרים חריגים השוחד יינתן בדיעבד, לאחר שהפעולה הקשורה בתפקיד נעשתה. לגישתי, אין מקום לקביעת כלל כאמור, כאשר קשר סיבתי אינו תלוי זמן אלא תלוי נסיבות. מקום שבו עובד ציבור מקבל טובות הנאה מאדם שנזקק לשירותו, חזקה כי ידע שטובות הנאה אלה קשורות לפעולה שביצע בעבר, או שיבצע בעתיד, עבור אותו אדם (ראו והשוו: ע"פ 4456/14 **קלנר נגד מדינת ישראל** [29.12.15], בפסקה 171 לפסק-דינו של כב' השופט הנדל).

7. בית המשפט קמא אף הסתמך בעניין זה על דברי המשיבה לפיהם הייתה מבצעת את אותן הפעולות עבור ברנד, גם אם לא היה נותן לה דבר, שכן סמכה עליו על בסיס היכרותם רבת השנים, ופעלה בלחץ זמנים. חברי סבר כי אין מקום לערכאת הערעור להתערב במסקנה זו של בית המשפט קמא המתבססת על התרשמותו הישירה מהמשיבה. דעתי היא אחרת.

8. מסקנתו האמורה של בית המשפט קמא התבססה, בין היתר, על מסקנותיו הנוספות, לפיהן המשיבה לא הייתה מודעת לפסול במעשיה בכל הנוגע לשיקים האסורים, ואף לא ידעה כי נאסר עליה לקבל מתנות. מאחר שמסקנות נוספות אלו אינן יכולות לעמוד - גם לשיטת חברי, כב' השופט ד"ר בורנשטיין - ממילא גם המסקנה בדבר העדר יסוד נפשי לגבי המרכיב השלישי אינה יכולה לעמוד. לדעתי אין זה סביר כי המשיבה, המבינה את הפסול במעשיה, ויודעת כי אל לה לקבל מתנות מלקוח, מבצעת אותם מעשים רק בשל כך שהיא "סומכת" על ברנד. לפיכך, ההסבר האפשרי היחיד לפעולותיה של המשיבה הוא זה הקושר בין הפעולות ובין המתת, על המשיבה היה לסתור מודעותה לקשר זה, ובכך כשלה על רקע מכלול הנסיבות שהוכחו (ואף מבלי להיזקק לאמירותיה המפלילות במהלך חקירותיה).

9. ערה אני להתרשמותו של בית המשפט קמא בדבר קיומה של מערכת יחסים ייחודית שנרקמה בין המשיבה לברנד לאורך השנים, כמו גם להתרשמותו מאופייה ומאישיותה של המשיבה, כאשר בשל נתונים אלה מצא כי המשיבה לא ראתה נכוחה את הקשר בין המתנות לבין תפקידה. עם זאת, שלא כדעת חברי, סבורה אני כי גם במצב דברים זה יש בפנינו, לכל הפחות, משום עצימת עיניים כמשמעותו לפי סעיף 20(ג)(1) לחוק העונשין. המשיבה עצמה עיניה מקיומו של קשר בין המתנות ובין הפעולות שעשתה במסגרת תפקידה, ודי בעצימת עיניים זו כדי להרשיעה בעבירה. קביעה זו ראויה גם במישור הערכי, כאשר נאמנותם הראשונה של פקדי ציבור צריכה להיות למערכת הציבורית אותה הם משרתים, ולא לאינטרסים חיצוניים אחרים; עליהם להיות שומרי סף ולהימנע מעצימת עיניים אל מול חשדות להתנהלות לקויה (ראו והשוו: ע"פ 7621/14 **גוטסדינר נגד מדינת ישראל** [1.3.17], פסקה 153).

10. לאור כל האמור סבורה אני כי לא היה מקום לזכות את המערערת מעבירת השוחד, ולפיכך, כי דין הערעור להתקבל.

כב' השופט אחיקם סטולר, אב"ד

מצטרף אני לפסק דין של חברתי כב' השופטת מרשק-מרום, לנימוקיה ולמסקנותיה.

התוצאה היא, שהערעור מתקבל ברוב דעות, ובהתאם נקבע כי המשיבה מורשעת בעבירת שוחד לפי סעיף 290(א) לחוק העונשין, על-פי העובדות המפורטות בכתב-האישום.

התיק מוחזר לבית המשפט קמא על מנת שישמע ראיות וטיעונים לעניין העונש, ויגזור את דינה של המשיבה.

ניתן היום, כ"ז אדר תשע"ח, 14 מרץ 2018, בנוכחות הצדדים.

שמואל בורנשטין, שופט

דנה מרשק מרום,
שופטת

אחיקם סטולר, שופט
אב"ד